

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
UPIMAJI WA KITAIFA WA DARASA LA NNE
06 URAIA NA MAADILI

Muda: Saa 1:30

SULUHISHO

Mwaka: 2023

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu mbili; A na B zenye jumla ya maswali **sita (06)**
2. Jibu maswali **yote**

Ukurasa 1 kati ya 5

Pata hii, pamoja na vitu vingine katika: <https://maktaba.tetea.org>

Imeandaliwa na Maria Marco kwa TETEA

SEHEMU A (ALAMA 26)

1. Chagua herufi ya jibu sahihi na uandike katika kisanduku ulichopewa:

(i) Ipi kati ya hizi ni wajibu wa mwanafunzi?

- A. Kwenda shule na kupata elimu
- B. Kusoma kwa bidii na kupata chakula
- C. Kupata elimu na kuwasaidia wazazi
- D. Kwenda shule na kusoma kwa bidii

Jibu: D. Kwenda shule na kusoma kwa bidii

Sababu: Wajibu wa mwanafunzi ni kuhakikisha anashiriki masomo kwa bidii.

(ii) Utawasilisha wapi taarifa kuhusu ukiukwaji wa haki za binadamu katika jamii yako?

- A. Mahakamani
- B. Kituo cha polisi
- C. Bungeni
- D. Magereza

Jibu: B. Kituo cha polisi

Sababu: Polisi ndiyo mamlaka inayoshughulikia ukiukwaji wa haki za binadamu.

(iii) Kitendo cha kumuadhibu mtoto ambaye hajatenda kosa lolote kinaonesha nini?

- A. Kuwajibika kwa mzazi na mwalimu
- B. Kulinda haki ya mtoto
- C. Kuvunja haki za mtoto
- D. Kulinda makosa ya mtoto

Jibu: C. Kuvunja haki za mtoto

Sababu: Kumuadhibu mtoto bila sababu kunakiuka haki za mtoto.

(iv) Unawajibika kufanya nini unapomwona mtu amedondosha fedha bila kujua?

- A. Kuokota fedha na kuzificha
- B. Kuokota fedha na kukimbia nazo
- C. Kuokota fedha na kumrudishia
- D. Kuokota fedha na kutumia haraka

Jibu: C. Kuokota fedha na kumrudishia

Sababu: Kumrudishia fedha ni tabia ya uaminifu na uwajibikaji.

Ukurasa 2 kati ya 5

Pata hii, pamoja na vitu vingine katika: <https://maktaba.tetea.org>

Imeandaliwa na Maria Marco kwa TETE A

(v) Kitendo cha kumlazimisha mtoto kufanya kazi ngumu za mikono kunaonesha_____

- A. Ukiukwaji wa haki za mtoto
- B. Wajibu wa mtoto
- C. Ukomavu wa mtoto
- D. Nguvu alizonazo mtoto

Jibu: A. Ukiukwaji wa haki za mtoto

Sababu: Kumlazimisha mtoto kufanya kazi ngumu ni ukiukaji wa haki za mtoto wa kufurahia maisha na elimu.

2. Jibu vipengele (i)-(v) kwa kuoanisha majukumu ya viongozi wa kijiji/mtaa katika Fungu A na viongozi husika kutoka Fungu B kwa kuandika herufi ya jibu sahihi kwenye mabano:

(i) Husimamia shughuli zote katika mtaa/kijiji

Jibu: B. Mwenyekiti wa mtaa/kijiji

(ii) Hongoza vikao vya mtaa/kijiji

Jibu: A. Wenyeviti wa kamati

(iii) Huunda baraza la mtaa/kijiji

Jibu: D. Kamati ya ulinzi na usalama

(iv) Huteua Afisa mtendaji wa mtaa/kijiji

Jibu: C. Afisa mtendaji wa mtaa/kijiji

3. Jibu vipengele (a)-(d) kwa kuchagua jibu sahihi katika mabano na kuliandika katika shemu iliyoachwa wazi:

(i) Kufanya usafi wa mazingira ni jukumu la _____

Jibu: wanafunzi wote

Sababu: Usafi wa mazingira ni jukumu la kila mwanafunzi katika shule.

(ii) Moja kati ya rasilimali inayochangia kunyesha kwa mvua ni _____

Jibu: msitu

Sababu: Misitu huchangia mzunguko wa mvua na unyevu wa hewa.

(iii) Kiongozi wa wanafunzi mwenye jukumu la jumla la kusamia usafi wa shule ni _____

Ukurasa 3 kati ya 5

Pata hii, pamoja na vitu vingine katika: <https://maktaba.tetea.org>

Imeandaliwa na Maria Marco kwa TETE A

Jibu: kiranja mkuu

Sababu: Kiranja mkuu ndiye anayesimamia jumla ya usafi wa shule.

(iv) Unapofanya kosa unaweza kusahihishwa na _____

Jibu: walimu tu

Sababu: Walimu wana jukumu la kusahihisha makosa ya wanafunzi.

SEHEMU B (ALAMA 24)

4. Jibu vipengele (b)-(e) kwa kuonesha matendo yanayonesha kuwa nidhamu au kutokuwa na nidhamu kwa kuweka alama (✓) kwenye sehemu inayohusika. Kipengele (a) Kimetolewa kama mfano:

b) Kitendo cha mwanafunzi kutoka darasani muda wa vipindi na kufuata gari la matangazo

Kutokuwa na nidhamu: ✓

c) Kitendo cha mwanafunzi kuhudhuria vipindi vyote kwenye ratiba

Kuwa na nidhamu: ✓

d) Kitendo cha mtoto kupiga mswaki na kuoga kila siku

Kuwa na nidhamu: ✓

e) Kitendo cha mwanafunzi kuwahi shuleni akiwa hajavaa sare yenye nembo ya shule

Kutokuwa na nidhamu: ✓

5. Chunguza kwa makini picha makini kisha jibu maswali yanayofuata:

(a) Watoto katika picha hii wanafanya nini?

Jibu: Wanavuka barabara kwa usalama huku wakiwa wamelala mstari na kufuata alama za barabara.

(b) Je, tabia inayofanywa na watoto hao ni ya aina gani?

Jibu: Tabia ya nidhamu na usalama barabarani.

(c) Taja jina la alama zilizochorwa eneo la barabara watoto wanapovukia

Jibu: Mstari wa kuvuka barabara (Pedestrian crossing).

(d) Je, ni kwanini watoto wanavuka barabara sehemu yenye alama iliyotajwa katika (c)?

Jibu: Ili kuepuka ajali na kuzingatia usalama barabarani.

6. Soma kwa makini kifungu cha habari kifuatacho kisha jibu vipengele (a) - (d) katika sehemu zilizoachwa wazi.

Nchi ya Tanzania ni miongoni mwa nchi zenye mahusiano mazuri na mataifa mengine ya Afrika. Mahusiano hayo yanatokana na Tanzania kujitolea kusaidia katika ukombozi wa mataifa mengine ya Afrika yaliyokuwa yakitawaliwa. Baadhi ya mataifa yaliyohusika na harakati za ukombozi ni pamoja na Msumbiji, Angola na Afrika Kusini. Pia Tanzania imeshiriki kutatua migogoro ya mataifa mengine kama Rwanda, Burundi na Kenya. Migogoro katika nchi husababisha wananchi wa nchi husika kukimbilia nchi za jirani na kuwa wakimbizi. Tanzania imekuwa ikiwahifadhi wakimbizi toka nchi za jirani zenye machafuko ya kisiasa kama Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Rwanda, Burundi, Somalia na Sudani. Wakimbizi hao huhifadhiwa kwenye kambi zilizopo mikoa ya Kigoma, Kagera na Katavi. Katika Bara la Afrika, Tanzania ni mfano halisi kwa jinsi inavyohusiana vizuri na nchi nyingine.

(a) Taja nchi mbili zilizosaidiwa na Tanzania kupata uhuru wake.

- i) Msumbiji
- ii) Angola

(b) Taja nchi mbili zenye migogoro katika habari uliyoisoma

- i) Rwanda
- ii) Burundi

(c) Watu wanaokimbia nchi yao kwa sababu ya migogoro huitwaje?

Jibu: Wakimbizi

(d) Kwanini Tanzania ina mahusiano mazuri na mataifa mengine ya Afrika?

Jibu: Kwa sababu Tanzania imejitolea kusaidia ukombozi wa mataifa mengine na kushiriki kutatua migogoro ya nchi jirani.